

**Procedury reagowania
w przypadku wystąpienia
wewnętrznych i zewnętrznych
zagrożeń fizycznych
w Szkole Podstawowej
im. Władysława Broniewskiego
w Psarach**

SPIS TREŚCI

PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ZAGROŻEŃ FIZYCZNYCH W SZKOLE

1. Zagrożenia zewnętrzne.....	3
1.1. Ewakuacja w trakcie lekcji i przerwy – zasady postępowania po ogłoszeniu alarmu.....	3
1.2. Wtargnięcie napastnika (terrorysty) do szkoły.....	6
1.3. Podłożenie ładunku wybuchowego.....	9
1.4. Podłożenie podejrzanego pakunku.....	10
1.5. Wypadek skażenia chemicznego lub biologicznego.....	13
2. Zagrożenia wewnętrzne.....	20
2.1. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia agresywnych zachowań w szkole lub tzw. fali	22
2.2. Procedura postępowania na wypadek znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych	25
2.3. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia kradzieży lub wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych.....	29
2.4. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków pedofilii w szkole.....	30
2.5. Procedura postępowania na wypadek przypadków rozpowszechniania pornografii w szkole przez ucznia.....	31
2.6. Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia przypadków niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole.....	32
2.7. Procedura postępowania w sytuacji wypadku ucznia w szkole.....	33
2.8. Procedura postępowania na wypadek popełnienia przez ucznia czynu karalnego.....	35
2.9. Procedura postępowania na wypadek ucznia będącego ofiarą czynu karalnego.....	37

**PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA
WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH
ZAGROŻEŃ FIZYCZNYCH W SZKOLE**

1. Zagrożenia zewnętrzne

Do najczęściej występujących zewnętrznych zagrożeń fizycznych należą: podejrzenie podłożenia ładunku wybuchowego, podejrzenie otrzymania podejrzonej przesyłki, włamanie do szkoły połączone z kradzieżą, agresywne zachowanie ucznia, wtargnięcie osoby posiadającej broń, wtargnięcie terrorysty do szkoły, zagrożenie wybuchem pożaru lub wybuchem gazu, zagrożenie wybuchem gazu lub wybuchem gazu, zagrożenie niebezpiecznymi środkami chemicznymi lub biologicznymi, zagrożenie katastrofą budowlaną i zagrożenie siłą żywiołową.

W niemal każdym z powyższych przypadków dochodzi do ogłoszenia **alarmu i ewakuacji** uczniów oraz personelu szkoły. Sposób ich przeprowadzenia powinien być znany wszystkim, a ćwiczenia w przeprowadzaniu ewakuacji powinny odbywać się raz w roku szkolnym.

1.1. Ewakuacja w trakcie lekcji i przerwy – zasady postępowania po ogłoszeniu alarmu w szkole/placówce oświatowej

Alarm lokalny w szkole jest jednym z kilku rodzajów alarmów, które mogą być ogłaszane w konsekwencji wystąpienia zagrożeń ekologicznych lub innych spowodowanych działalnością człowieka. Ma on na celu zapewnienie bezpieczeństwa w razie zagrożenia życia i zdrowia młodzieży przebywającej na terenie szkoły. Najczęstszymi przyczynami, dla których może zająć konieczność ogłoszenia alarmu w szkole, są zagrożenia związane z powstaniem pożaru, a także możliwość rozprzestrzenienia na terenie szkoły niebezpiecznych substancji chemicznych lub ładunków wybuchowych.

Najważniejszym działaniem, jakie należy podjąć w przypadku stwierdzenia zagrożenia, jest jak najszybsze powiadomienie o niebezpieczeństwie wszystkich osób znajdujących się w strefie zagrożenia i natychmiastowe podjęcie działań mających na celu ratowanie zdrowia i życia osób zagrożonych. W tym celu korzystamy z sygnału alarmu lokalnego, którym w szkole są trzy sygnały dzwonka, trwające około 10 sekund każdy, następujące bezpośrednio po sobie.

Alarm lokalny w szkole jest sygnałem, który powinien być znany wszystkim uczniom i pracownikom szkoły. Tylko w wypadku, gdy nastąpiło bezpośrednie zagrożenie życia, nauczyciel sam podejmuje decyzję o ewakuacji, nie czekając na ogłoszenie alarmu.

O ewakuacji decyduje dyrektor, który po otrzymaniu meldunku od nauczyciela lub innej osoby zgłaszającej zagrożenie oraz rozpoznaniu sytuacji podejmuje decyzję o zawiadomieniu służb (policja, straż pożarna) i ogłoszeniu alarmu. W sytuacji braku prądu, sygnał alarmowy może być ogłaszany za pomocą gwizdka lub dzwonka ręcznego z jednoczesnym komunikatem słownym podawanym przez osoby ogłaszające alarm. Jest to sygnał do natychmiastowego działania dla wszystkich pracowników szkoły oraz do bezwzględnie wykonywania poleceń nauczycieli przez uczniów.

W dużej liczbie przypadków wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa fizycznego niezbędne jest wezwanie odpowiednich służb drogą telefoniczną. Procedura wezwania powinna odbywać się zgodnie z poniższym schematem:

1. Wybranie numeru odpowiedniej służby. Po zgłoszeniu się dyżurnego operatora danej służby podanie następujących informacji:
 - rodzaj stwierdzonego zagrożenia
 - nazwę i adres szkoły
 - imię i nazwisko oraz pełnioną funkcję
 - telefon kontaktowy
 - zrealizowane dotąd działania w reakcji na zagrożenie
2. Potwierdzenie przyjęcia zgłoszenia i zapisanie danych przyjmującego zgłoszenie.

O zagrożeniu należy bezzwłocznie poinformować odpowiednie służby:

- Policja 997
- Straż Pożarna 998
- Pogotowie Ratunkowe 999
- Europejski Telefon Alarmowy obowiązującym na terenie całej Unii Europejskiej 112
- Pogotowie Energetyczne 991
- Pogotowie Gazowe 992
- Pogotowie Ciepłownicze 993
- Pogotowie Wodno-Kanalizacyjne 994
- Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego 987 ☎ Infolinia Policji (połączenie bezpłatne) 800 120 226.

Wszystkie działania od tej chwili mają prowadzić do jak najszybszej ewakuacji wszystkich osób znajdujących się na terenie szkoły. Musimy wiedzieć, że od tej chwili bezwzględnie podporządkowujemy się poleceniom osób funkcyjnych. W przypadku uczniów taką osobą jest nauczyciel, z którym w tym momencie mamy zajęcia. Akcją nie może kierować wiele osób, bo prowadzi to tylko do dezorientacji i możliwości wybuchu paniki.

Po rozpoznaniu zagrożenia i dokonaniu oceny sytuacji nauczyciel decyduje o możliwej i najkrótszej drodze ewakuacji z budynku. Uczniowie na polecenie nauczyciela ustawiają się w szeregu i w sposób zorganizowany kierują się do wskazanego wyjścia

ewakuacyjnego. Należy się poruszać po prawej stronie korytarzy i obu stronach klatki schodowej, wykonując polecenia osób funkcyjnych. Jeżeli alarm zostanie ogłoszony w czasie przerwy, uczniowie powinni skupić się wokół najbliższego stojącego nauczyciela. Po opuszczeniu budynku uczniowie wraz z nauczycielem udają się na miejsce zbiórki. Jeżeli alarm jest ogłoszony w czasie przerwy to natychmiast udajemy się (jeżeli tylko nie zagraża to naszemu bezpieczeństwu) pod salę, gdzie mamy mieć zajęcia i stamtąd pod opieką nauczyciela postępujemy jak wyżej.

Zbiórka na placu alarmowym służy sprawdzeniu obecności uczniów klas i ustalenia osób nieobecnych. Jest to bardzo istotne dla prowadzenia akcji ratunkowej przez wezwane służby ratownicze.

Najważniejsze zasady, które powinien pamiętać i przestrzegać każdy uczeń z chwilą ogłoszenia alarmu w szkole:

1. Słuchaj i wykonuj dokładnie polecenia nauczyciela,
2. Bądź opanowany, nie ulegaj panice,
3. Po przerwaniu zajęć udaj się na miejsce zbiórki wraz z klasą drogą wskazywaną przez nauczyciela,
4. Pomagaj osobom słabszym,
5. Bezwzględnie podporządkowuj się osobom funkcyjnym,
6. Nie lekceważ zagrożenia, nawet wówczas, gdy nie zagraża ci bezpośrednio.

W przypadku osób niepełnosprawnych bezpieczna ewakuacja powinna uwzględniać rodzaj oraz stopień niepełnosprawności, wiek wychowanków i ewentualne wykorzystanie na potrzeby ewakuacji pomocy ze strony innych osób (pracowników, uczniów).

Aby ułatwić ewakuację osób z niepełnosprawnościami możemy wykorzystać informacje zawarte w procedurach ewakuacji lub instrukcji bezpieczeństwa budynku:

1. Należy sporządzić listę uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności,
2. Należy rozplanować zajęcia klas, w których uczą się osoby niepełnosprawne w taki sposób, by osoby te nie musiały przemieszczać się poza najniższą kondygnację naziemną budynku (przeważnie parter), należy przystosować drogi ewakuacyjne do poruszania się osób z różną niepełnosprawnością
3. Należy wyznaczyć opiekuna osoby niepełnosprawnej na czas ewakuacji.

Osoby niepełnosprawne ruchowo często są w stanie samodzielnie pokonać drogę do bezpiecznego miejsca. Może to jednak opóźnić czas ewakuacji całej placówki. Jest to

szczególnie istotne w pierwszej fazie opuszczania budynku. Warto uwzględnić konieczność przepuszczenia przed osobę niepełnosprawną strumienia ewakuowanych.

Przykłady technik ewakuacji osób z niepełnosprawnościami:

1. Wykorzystanie krzesła lub wózka inwalidzkiego - ratownicy sadzają na nim osobę wymagającą pomocy, a następnie chwytają za nogi oraz oparcie
2. Chwył strażacki - ratownik przekłada swoją rękę między nogami osoby ratowanej, zaciskając ją na nadgarstku zwisającej ręki ratowanego, kładzie go sobie na barkach. Chwył kończynowy - jeden ratownik staje za głową ratowanego i chwytą go pod pachy, drugi ratownik jest odwrócony do ratowanego plecami i chwytą go pod kolana
3. Chwył na barana - ratowany znajduje się na plecach ratownika, który podtrzymuje go obydwiema rękami za uda
4. Chwył kołyskowy - klasyczny sposób przenoszenia małych dzieci
5. Wykorzystanie koca lub innego podobnego rozmiarami materiału - koc owija się wokół rąk i głowy
6. Ratowanie w ten sposób, by możliwe było ciągnięcie osoby po płaskiej równej powierzchni (szczególnie przydatne przy ewakuacji osób o dużej masie ciała, nieprzytomnych oraz w zadymieniu gdzie nie ma możliwości przyjęcia postawy wyprostowanej).

1.2 Wtargnięcie napastnika (terrorysty) do szkoły

Poniższe rekomendacje odnoszą się do niezbędnej reakcji nauczyciela i dotyczą sytuacji wtargnięcia napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią, który strzela do osób znajdujących się na korytarzu i w salach lekcyjnych, tzw. *aktywny strzelec*.

1. Jeżeli nie ma szansy na ucieczkę, ukryj się, zamknij drzwi (*zabarykaduj się*) - szybkie zamknięcie drzwi może uniemożliwić napastnikowi wejście do pomieszczenia i zabicie kolejnych osób
2. Wycisz i uspokój uczniów - wszelkie dźwięki wydostające się z sal lekcyjnych mogą spowodować próbę wejścia napastnika do pomieszczenia lub ostrzelanie sali lekcyjnej przez drzwi czy ścianę

3. Zaopiekuj się uczniami ze SPE² i uczniami, którzy potrzebują pomocy - należy zwrócić szczególną uwagę na dzieci, które specyficznie reagują na stres i mogą mieć problemy z opanowaniem emocji
4. Każ bezwzględnie wyciszyć, wyłączyć telefony - niespodziewane sygnały telefonów mogą zdradzić obecność osób wewnątrz zamkniętych pomieszczeń i zachęcić napastnika do wejścia
5. Niezwłocznie poinformuj policję o zaistniałej sytuacji - w przypadku wtargnięcia napastnika do szkoły niezbędnym jest natychmiastowe przekazanie informacji policji
6. Zastłoń okno, zgaś światło - należy zaciemnić salę aby utrudnić obserwację osób zabarykadowanych w salach lekcyjnych przez osoby współpracujące z napastnikami, a znajdujące się na zewnątrz obiektu szkolnego
7. Nie przemieszczaj się - przemieszczanie się może powodować dźwięki lub cień, który może zostać zauważony przez napastników
8. Stań poniżej linii okien, zejźdź ze światła drzwi - przebywanie w świetle drzwi rzuca cień i może zostać zauważone przez napastników
9. Zejźdź z linii strzału, połóż się na podłodze - z reguły napastnicy strzelają na wysokości około 1 do 1,5 m. Strzały z broni palnej bez problemu penetrują drzwi i mogą zabić osoby znajdujące się wewnątrz
10. Jeżeli padną strzały, nie krzycz - napastnicy oddając na ślepo strzały przez zamknięte drzwi chcą sprowokować krzyki przerażonych osób i upewnić się czy w salach rzeczywiście nikogo nie ma
11. Nie otwieraj nikomu drzwi - interweniujące oddziały policji w przypadku takiej konieczności same otworzą drzwi. Napastnicy mogą zmusić osoby funkcyjne do przekazania komunikatu, który ma spowodować otwarcie drzwi
12. W przypadku wtargnięcia napastnika do pomieszczenia podejmij walkę, która może być ostatnią szansą na uratowanie życia - w sytuacji obecności aktywnego strzelca jego celem jest zabicie jak największej liczby ludzi. W takiej sytuacji podjęcie walki może dać jedyną szansę na uratowanie życia

W przypadku bezpośredniego kontaktu z napastnikami, którzy dążą do przejęcia kontroli nad szkołą:

1. Wykonuj bezwzględnie polecenia napastnika - wszelkie próby oporu mogą być uznane przez napastników jako akt agresji i zakończyć się śmiercią zakładników

2. Na żądanie terrorystów oddaj im przedmioty osobiste, np. telefon - wszelkie próby oszukania napastników mogą zakończyć się śmiercią osoby oszukującej
3. Poinformuj, że nie możesz wykonać jakiegoś polecenia - w takim przypadku ewentualne niewykonanie polecenia napastników nie zostanie potraktowane jako próba oporu
4. Nie patrz terrorystom w oczy, unikaj kontaktu wzrokowego - w takiej sytuacji patrzenie w oczy może zostać uznane za akt prowokacji i agresji
5. Nigdy nie odwracaj się plecami do napastnika - odwracanie plecami może zostać uznane jako akt agresji czy lekceważenia, utrudnia także orientację w sytuacji.
6. Nie zwracaj na siebie uwagi - niezwracanie na siebie uwagi może zwiększyć szansę na uratowanie życia w przypadku, gdy zamachowcy zdecydują się zabić kogoś dla przykładu.
7. Nie lekceważ napastnika i nie bądź agresywny - brak szacunku i agresja mogą zostać ukarane przez zamachowców.
8. Nie oszukuj terrorysty - oszustwo może zostać potraktowane jako brak szacunku czy agresji i zostać ukarane.
9. Uspokój uczniów, zawsze zwracaj się do nich po imieniu - zwracanie się do uczniów po imieniu pozwala na ich spersonalizowanie, co może spowodować lepsze ich traktowanie przez zamachowców.
10. Poinformuj napastnika o uczniach ze schorzeniami - wiedza ta w konsekwencji obniży agresję ze strony zamachowców wobec dzieci, których zachowanie odstaje od reszty.
11. Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów - każda aktywność podjęta bez zgody zamachowców może zostać potraktowana jako akt oporu czy agresji i w konsekwencji ukarana.
12. Zawsze korzystaj z dobrej woli terrorysty - nigdy nie wiadomo, kiedy kolejny raz będziemy mogli napić się czy zjeść posiłek.

W przypadku działań antyterrorystycznych podjętych przez policję:

1. Nie uciekaj z miejsca zdarzenia, nie wykonuj gwałtownych ruchów – możesz zostać uznany za terrorystę - policja w trakcie operacji odbijania zakładników nie jest w stanie odróżnić napastników od ofiar.

2. Nie próbuj pomagać służbom ratowniczym, dyskutować z nimi - próba pomocy siłom bezpieczeństwa bez ich wyraźnej zgody czy prośby może zostać potraktowane jako akt agresji.
3. Połóż się na podłodze, trzymaj ręce z otwartymi dłońmi najlepiej na wysokości głowy - taka pozycja pozwala widzieć ewentualne niebezpieczne narzędzia będące w posiadaniu zamachowców, którzy wtopili się w szeregi zakładników.
4. Słuchaj poleceń i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddawaj się jej działaniom - postawa taka ułatwia działania policji, a także identyfikację zamachowców, którzy próbują się wtopić w szeregi napastników.
5. Nie trzymaj oczu w przypadku użycia gazów łzawiących - tarcie oczu tylko pogarsza skutki użycia gazu łzawiącego.
6. Pytaj o pozwolenie zaopiekowania się swoimi uczniami - wszelkie samowolne działania mogą zostać potraktowane jako akt agresji i mogą utrudnić akcję ratunkową.
7. Odpowiadaj na pytania funkcjonariuszy - policja zbiera kluczowe informacje mające się przyczynić do skutecznej akcji uwolnienia zakładników i identyfikacji zamachowców.
8. Bądź przygotowany na traktowanie ciebie jako potencjalnego terrorysty dopóki twoja tożsamość nie zostanie potwierdzona - w pierwszej fazie operacji odbijania zakładników policja nie jest w stanie odróżnić zakładników od napastników, którzy często próbują się wtopić w tłum i uciec z miejsca ataku.
9. Po wydaniu polecenia wyjścia – opuść pomieszczenie jak najszybciej, oddal się we wskazanym kierunku - w przypadku interwencji sił bezpieczeństwa należy wykonać polecenia dokładnie tak, jak tego chcą siły interwencyjne.
10. Nie zatrzymuj się dla zabrania rzeczy osobistych, zawsze istnieje ryzyko wybuchu lub pożaru - najważniejsze jest uratowanie życia i zdrowia, a dopiero później ratowanie dóbr materialnych.

1.3 Podłożenie ładunku wybuchowego

Otrzymanie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego:

1. Prowadząc rozmowę z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego zapamiętaj jak największą ilość szczegółów - uzyskane informacje/szczegóły mogą być istotne dla policji dla identyfikacji sprawcy alarmu.

2. Zapisz natychmiast wszystkie uzyskane lub zapamiętane informacje - w przypadku stresującej sytuacji po pewnym czasie możesz mieć problemy z przypomnieniem sobie istotnych informacji.
3. Poinformuj niezwłocznie o otrzymaniu zgłoszenia osobę odpowiedzialną w szkole za uruchomienie procedury - osoba odpowiedzialna może zarządzić ewakuację całości personelu szkoły.
4. Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji - ewakuacja musi być rozpoczęta niezwłocznie po ogłoszeniu odpowiedniego sygnału. Ma ona na celu ochronę personelu przed skutkami ewentualnej eksplozji ładunku.
5. Nie używaj telefonu komórkowego - eksplozja ładunku może zostać zainicjowana falami emitowanymi przez telefon komórkowy.
6. Sprawdź, jeżeli możesz, czy w klasie pozostały przedmioty, które nie należą do jej wyposażenia - stwierdzenie obecności nieznanego przedmiotu w klasie może przyspieszyć akcję policji i zminimalizować skutki ewentualnej eksplozji,
7. Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb - w trakcie uruchomienia procedury niezbędna jest dyscyplina i niezwłoczne wykonywanie wszystkich poleceń osoby kierującej sytuacją kryzysową,
8. W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi - szybkie sprawdzenie obecności wszystkich dzieci, ułatwi zakończenie ewakuacji całości personelu szkoły,
9. Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu - informacja ta pozwoli rodzicom na sprawny odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych.

Przez podejrzany pakunek rozumiemy przesyłkę, która może zawierać ładunek wybuchowy.

1.4 Podłożenie podejrzanego pakunku

Podejrzany pakunek to przesyłka z ładunkiem wybuchowym lub nieznaną substancją. W przypadku podejrzenia jej otrzymania:

1. Odizoluj miejsce znajdowania się podejrzanego pakunku - należy założyć, że podejrzany pakunek jest ładunkiem wybuchowym, dopóki taka ewentualność nie zostanie wykluczona,

2. Nie dotykaj, nie otwieraj i nie przesuwaj podejrzanego pakunku - w przypadku ładunku wybuchowego może on eksplodować w trakcie próby manipulowania,
3. Okryj pakunek w przypadku stwierdzenia wydobywania się z niego innej substancji (tylko jeżeli czas na to pozwala) - okrycie pakunku w przypadku wycieku nieznannej substancji może ograniczyć rozprzestrzenianie się substancji,
4. Poinformuj o stwierdzeniu pakunku osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury - osoba odpowiedzialna może zarządzić ewakuację całości personelu szkoły,
5. Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji - ewakuacja musi być rozpoczęta niezwłocznie po ogłoszeniu odpowiedniego sygnału. Ewakuacja ma na celu ochronę personelu przed skutkami ewentualnej eksplozji ładunku,
6. Nie używaj telefonu komórkowego - eksplozja ładunku może zostać zainicjowana falami emitowanymi przez telefon komórkowy,
7. Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb - w trakcie uruchomienia procedury niezbędna jest dyscyplina i niezwłoczne wykonywanie wszystkich poleceń osoby kierującej sytuacją kryzysową,
8. W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi - szybkie sprawdzenie obecności wszystkich dzieci, ułatwi zakończenie ewakuacji całości personelu szkoły,
9. Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu - informacja ta pozwoli rodzicom na sprawny odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych.

Poniższa tabela prezentuje instrukcję postępowania w przypadku podejrzenia podłożenia na terenie szkoły ładunku wybuchowego lub podejrzanego pakunku:

Osoby odpowiedzialne za uruchomienie procedury	Dyrektor placówki lub w przypadku jego nieobecności osoba przez niego upoważniona
Otrzymanie informacji o podłożeniu	Stwierdzenie podejrzanego pakunku

ładunku wybuchowego		
Prowadząc rozmowę z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego, zapamiętaj jak największą ilość szczegółów	Odizoluj miejsce znajdowania się podejrzanego pakunku	
Zapisz natychmiast wszystkie uzyskane lub zapamiętane informacje	Nie dotykaj, nie otwieraj i nie przesuвай podejrzanego pakunku	
Poinformuj niezwłocznie o otrzymaniu zgłoszenia osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury	Okryj pakunek w przypadku stwierdzenia wydobywania się z niego innej substancji (tylko jeżeli czas na to pozwala)	
Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji	Poinformuj o stwierdzeniu pakunku osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury	
Nie używaj telefonu komórkowego	Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji	
Sprawdź, jeżeli możesz, czy w klasie pozostały przedmioty, które nie należą do jej wyposażenia	Nie używaj telefonu komórkowego	
Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb	Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb	
W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi	W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi	
Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu	Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu	
Sposób prowadzenia ewakuacji	Ewakuację można przeprowadzić tylko na wyraźną komendę administratora budynku (wyznaczonej osoby odpowiedzialnej za uruchomienie procedury) lub sił interweniujących i zgodnie z ich wskazówkami	
Telefony alarmowe	Policja 997	Telefon alarmowy 112
Sposób powiadamiania służb	Wybierz jeden z ww. numerów.	nazwę i adres szkoły
	Po zgłoszeniu się dyżurnego operatora danej służby podaj następujące informacje:	rodzaj stwierdzonego zagrożenia
		imię i nazwisko oraz pełnioną funkcję
		telefon kontaktowy
		zrealizowane przedsięwzięcia

		potwierdź przyjęcie zgłoszenia i zapisz dane przyjmującego zgłoszenie
Sposób postępowania z uczniami ze SPE	Nauczyciele odpowiedzialni za opiekę na osobami niepełnosprawnymi dbają o zachowanie się przez dzieci zgodnie z potrzebami danej sytuacji. W przypadku konieczności ewakuacji zapewniają pomoc zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami.	
Zarządzanie na wypadek sytuacji kryzysowej	Czynnościami realizowanymi w trakcie procedury kieruje dyrektor placówki, wicedyrektor lub osoba przez niego wyznaczona.	
Obowiązki pracowników	Zapoznać się z czynnościami realizowanymi w trakcie uruchamiania procedury	
	Brać udział w treningach i szkoleniach z zakresu stosowania procedury	
	Znać sygnał uruchamiający procedurę	
	Mieć zapisane numery telefonów osób odpowiedzialnych za uruchomienie procedury i koordynację ewakuacji osób niepełnosprawnych	
	Znać swoje zadania na wypadek uruchomienia procedury	
	Znać miejsce ewakuacji.	
	Szkolić uczniów w zakresie postępowania na wypadek uruchomienia procedury	
	Stosować się do poleceń osoby zarządzającej sytuacją kryzysową.	

1.5 Wypadek skażenia chemicznego lub biologicznego szkoły

Przez zagrożenie chemiczne rozumiemy uwolnienie niebezpiecznych dla ludzi i środowiska pierwiastków chemicznych oraz ich związków, mieszanin lub roztworów występujących w środowisku lub powstałych w wyniku działalności człowieka. Zagrożenie może wynikać także z stosowania broni biologicznej.

SYTUACJA, GDY NASTĄPIŁO SKAŻENIE SZKOŁY (SZKOŁA OTRZYMUJE INFORMACJĘ O MOŻLIWYM SKAŻENIU SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ - NP. TELEFON O ZAMIARZE ATAKU).

Należy wówczas:

1. Zaalarmować wszystkich przebywających na terenie szkoły, a osoby przebywające na zewnątrz ewakuować do budynku szkoły przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru,
2. Natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego ataku
3. W budynku - szkole, zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację,
4. W miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki - maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry,
5. Przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji,
6. Powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku,
7. Do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie wolno opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych,
8. Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

SYTUACJA, GDY SZKOŁA ZOSTAŁA SKAŻONA SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ, A ZAGROŻENIE ZOSTAŁO WYKRYTE NATYCHMIAST LUB SZYBKO PO JEGO POJAWIENIU SIĘ.

Należy wówczas:

1. Nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy,
2. Aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem,

3. Pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów,
4. Opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzaną substancji i nie wpuszczać do niego innych osób,
5. Powiadomić osobę odpowiedzialną za zarządzanie kryzysowe w szkole - dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję,
6. Zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły i ewakuować je w rejon ewakuacji, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru - rejonów ewakuacji powinno być kilka, znajdujących się w różnych kierunkach od szkoły, gdyż nie znamy kierunku wiatru, z jakiego będzie wiał w czasie przedmiotowego zagrożenia, rejonem ewakuacji powinien być budynek/budynki, a nie otwarta przestrzeń,
7. Natychmiast po ogłoszeniu ewakuacji powiadomić odpowiednie służby - policja, straż pożarna, pogotowie ratunkowe kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia,
8. Jeśli miał miejsce kontakt z substancją, należy: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją i włożyć do plastikowego worka,
9. Po kontakcie z substancją nie wolno: jeść, pić, palić do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb - policja, straż pożarna, wyspecjalizowana jednostka zwalczania skażeń i zakażeń,
10. W obiekcie – budynku, do którego nastąpiła ewakuacja zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację,
11. Sporządzić listę osób, które miały kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości ok. 5 m od niej. Listę przekazać policji,
12. W miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki - maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry,
13. Przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środków biologicznego lub chemicznego do wnętrza pomieszczeń - częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji
14. Powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku,

15. Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

SYTUACJA, GDY SZKOŁA ZOSTAŁA SKAŻONA SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ, A ZAGROŻENIE ZOSTAŁO WYKRYTE PÓŹNO, NP. GDY POJAWIŁY SIĘ OBJAWY REAKCJI NA SUBSTANCJĘ LUB/I OGNISKA ZACHOROWAŃ:

Należy wtedy:

1. Nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy
2. Powiadomić osobę odpowiedzialną w szkole za zarządzanie kryzysowe - dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję
3. Przykryć substancję np. kocem, aby zapobiec jej rozprzestrzenianiu się
4. Pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów
5. Opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób
6. Ogłosić alarm i wszystkich uczniów, nauczycieli oraz pracowników znajdujących się bezpośrednio poza budynkiem, a przebywających na terenie szkoły ewakuować do wnętrza szkoły
7. Natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia
8. W szkole zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację a budynek szkoły wraz ze wszystkimi obecnymi wewnątrz osobami odizolować od bezpośredniego otoczenia przygotowując się do ewentualnej kwarantanny
9. Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

Poniższa tabela prezentuje instrukcję postępowania w przypadku skażenia substancją chemiczną lub biologiczną terenu szkoły oraz zagrożenia skażeniem ww. substancjami.

<p>Osoby odpowiedzialne za uruchomienie procedury</p>	<p>Dyrektor lub wicedyrektor szkoły</p> <p>W przypadku ich nieobecności – osoba przez nich upoważniona</p>
<p>Szkoła otrzymuje informację o możliwym skażeniu substancją chemiczną/biologiczną (np. telefon o zamiarze ataku) gdy nie nastąpiło skażenie placówki</p>	<p>zaalarmować wszystkich przebywających na terenie szkoły, osoby przebywające na zewnątrz ewakuować do budynku szkoły przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru</p> <p>natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby</p> <p>w budynku - szkole, zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację</p> <p>w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze</p> <p>przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń</p> <p>powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku</p> <p>do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji, nie wolno opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych</p> <p>oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.</p>
	<p>nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy</p> <p>aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem</p> <p>pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów</p> <p>powiadomić administratora</p>

Szkoła została skażona substancją chemiczną/biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte natychmiast lub szybko po jego pojawieniu się

zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły i ewakuować je w rejon ewakuacji, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru

natychmiast po ogłoszeniu ewakuacji powiadomić odpowiednie służby

jeśli miał miejsce kontakt z substancją, należy: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją i włożyć do plastikowego worka

po kontakcie z substancją nie wolno: jeść, pić, palić do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb

w obiekcie – budynku, do którego nastąpiła ewakuacja zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację

sporządzić listę osób, które miały kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości ok. 5 m od niej. Listę przekazać policji.

w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki

przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środków biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń

powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku

oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy

powiadomić kierownictwo szkoły

aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem

Szkoła została skażona substancją chemiczną/biologiczną a zagrożenie zostało wykryte późno, np. gdy pojawiły się objawy reakcji na substancję lub/i ogniska zachorowań:	pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów	
	opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzonej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób	
	natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby	
	w szkole zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację, a budynek szkoły wraz ze wszystkimi obecnymi wewnątrz osobami odizolować od bezpośredniego otoczenia przygotowując się do ewentualnej kwarantanny	
	oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi	

Sposób prowadzenia ewakuacji	Ewakuację można przeprowadzić tylko na wyraźną komendę sił interwenujących i zgodnie z ich wskazówkami	
Sposób reakcji na sygnał dźwiękowy	Sygnał dźwiękowy	ewakuacja
	Sygnał dźwiękowy	wejść i pozostać w budynku
Telefony alarmowe	Policja 997 Straż pożarna 998 Pogotowie Ratunkowe 999 Telefon alarmowy 112	
Sposób powiadamiania służ	Wybierz jeden z ww. numerów. Po zgłoszeniu się dyżurnego operatora danej służby podaj następujące informacje:	nazwę i adres szkoły
		rodzaj stwierdzonego zagrożenia
		imię i nazwisko oraz pełnioną funkcję
		telefon kontaktowy

		zrealizowane przedsięwzięcia
		potwierdź przyjęcie zgłoszenia i zapisz dane przyjmującego zgłoszenie
Sposób postępowania z uczniami ze SPE	Nauczyciele odpowiedzialni za opiekę na osobami niepełnosprawnymi dbają o zachowanie się przez dzieci zgodnie z potrzebami danej sytuacji. W przypadku konieczności ewakuacji zapewniają pomoc zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami.	
Zarządzanie na wypadek sytuacji kryzysowej	Czynnościami realizowanymi w trakcie procedury kieruje dyrektor placówki, wicedyrektor lub osoba przez niego wyznaczona.	
Obowiązki pracowników	Zapoznać się z czynnościami realizowanymi w trakcie uruchamiania procedury	
	Brać udział w treningach i szkoleniach z zakresu stosowania procedury	
	Znać sygnał uruchamiający procedurę	
	Mieć zapisane numery telefonów osób odpowiedzialnych za uruchomienie procedury i koordynację ewakuacji osób niepełnosprawnych	
	Znać swoje zadania na wypadek uruchomienia procedury	
Obowiązki pracowników	Znać miejsce ewakuacji	
	Szkolić uczniów w zakresie postępowania na wypadek uruchomienia procedury	
	Stosować się do poleceń osoby zarządzającej sytuacją kryzysową	

2. Zagrożenia wewnętrzne

Do najważniejszych zagrożeń wewnętrznych w szkole należą: agresywne zachowania ucznia oraz zjawisko tzw. fali, korzystanie przez uczniów z substancji psychoaktywnych, kradzież lub wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych, pedofilia, pornografia, prostytutka, picie alkoholu, wypadek lub czyn karalny dokonany przez ucznia.

Zagrożeniom w szkole zwykle towarzyszą poprzedzające je lub im towarzyszące widoczne symptomy zachowań uczniów, na podstawie których można je rozpoznać.

Sytuacje zagrożenia rodzą się w codziennych sytuacjach w szkole, kreowanych przez uczniów, a to przejawia się w:

1. Systematycznym dokuczaniu, wyśmiewaniu, ośmieszaniu, przezywaniu, robieniu sobie żartów, biciu, popychaniu i kopaniu
2. Prezentowaniu dominacji wobec innych, chęci podporządkowania ich, w używaniu gróźb i siły
3. Spadku zainteresowania szkołą,
4. Niechęcią do podejmowania aktywności na rzecz społeczności lokalnej,
5. Niekontrolowanych - nieadekwatne do wieku i sytuacji - wybuchach gniewu, impulsywności
6. Nastawieniu „na nie” i agresji wobec dorosłych
7. Nieprawidłowym zachowaniu się w stosunku do nauczyciela/wychowawcy - chęć dominacji nad kimś silniejszym, stojącym wyżej w hierarchii
8. Braku poczucia winy i wstydu, a nawet zadowoleniu z własnych negatywnych zachowań
9. Prezentacji postaw aspołecznych: kradzieży, wandalizmie, piciu alkoholu, testowaniu narkotyków
10. Przejawianiu zachowań agresywnych w stosunku do zwierząt
11. Fascynacji sytuacjami ukazującymi sceny przemocy, inicjowaniu rozmów na tematy związane z używaniem niebezpiecznych narzędzi
12. Ekspresji wyrażanej w pracach szkolnych, ukierunkowanej na zjawiska związane z przemocą, pracach plastycznych obrazujących sceny agresji
13. Nadmiernym zainteresowaniem funkcjonowania grup przestępczych (próbach nawiązania kontaktu)
14. Rozmowach na tematy związane z bronią, przynoszeniu na teren szkoły niebezpiecznych narzędzi (m. in. broni, materiałów wybuchowych).

Przyczyną zagrożeń mogą być także zachowania nauczycieli takie, jak:

1. Drwina i złośliwość wobec uczniów
2. Presja psychiczna, ośmieszanie, lekceważenie
3. Agresja słowna - dokuczanie, wyśmiewanie
4. Naruszenie nietykalności cielesnej
5. Groźby w stosunku do ucznia
6. niesprawiedliwe ocenianie, ograniczanie możliwości rozwoju zainteresowań lub umiejętności ucznia
7. Kumoterstwo pośród nauczycieli - tzw. solidarność zawodowa - nauczyciele bronią siebie nawzajem i są w stanie zrobić naprawdę wszystko, by zachować dobre imię i nie wprowadzać zbędnego zamętu do placówki

8. Brak autorytetu wśród młodzieży.

Rekomendacje dla działań w szkole	
1.	Nie należy bagatelizować żadnego sygnału świadczącego o fakcie zaistnienia zagrożenia. Należy przeciwdziałać temu zjawisku na możliwie wczesnym etapie jego powstawania.
2.	Należy dać możliwość uczniowi poinformowania nauczyciela lub pedagoga o zaistniałej sytuacji związanej z czynnością niebezpieczną, budując atmosferę zaufania.
3.	Należy wyciągać konsekwencje w stosunku do osób dopuszczających się czynów zabronionych.
4.	W ramach działań profilaktycznych podczas lekcji wychowawczych, przy współpracy z ekspertami i specjalistami, należy informować uczniów o skutkach i konsekwencjach związanych z zagrożeniami w szkole jak i poza nią.
5.	Należy tworzyć przyjazne środowisko pracy i nauki poprzez sprawiedliwe ocenianie, jasne, czytelne, sprawiedliwe normy, przyjazny nadzór nad uczniami, sprawną organizację życia szkolnego.
6.	Należy podejmować działania integrujące zespoły klasowe, poznawanie się uczniów, sprzyjające budowie pozytywnych relacji w klasie.
7.	Należy budować relacje na autorytecie nauczyciela: nauczyciel powinien jasno określić zasady pracy i wymagania wobec uczniów, prowadzić lekcje w sposób zrozumiały, szanować ucznia i udzielać mu wsparcia, sprawować kontrolę w klasie i interweniować w razie zachowania naruszającego normy.
8.	Należy diagnozować sytuacje w szkole w kontekście występowania zagrożeń wewnętrznych w placówce, przeciwdziałania i usuwania oraz monitorować postępy i efekty wprowadzonych działań.
9.	Niezbędna jest edukacja profilaktyczna jako forma merytorycznego wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów kierowana do nauczycieli, osób współpracujących z uczniami i rodziców.
10.	Należy organizować rozmowy, pogadanki i dyskusje z rodzicami.

Niektóre z czynów stanowiących fizyczne zagrożenie wewnętrzne w szkole mają znamiona czynów zabronionych. Należy pamiętać, że na zasadach określonych w Kodeksie Karnym odpowiada osoba, która popełniła czyn zabroniony po ukończeniu 17 lat. Określa to art. 10 par.1 Kodeksu Karnego. Także niektóre czyny osoby, która ukończyła 15 lat rozpatrywane są jako przestępstwa – określa je szczegółowo art. 10 par.2 KK.

Nie oznacza to jednak, że odpowiedzialności nie mogą podlegać osoby młodsze. Odpowiedzialność przed Sądem Rodzinnym i dla Nieletnich ponoszą osoby, które w chwili popełnienia czynu ukończyły 13 lat, jednak taki czyn nie stanowi przestępstwa, a jedynie jest to czyn karalny, a sprawca podlega stosowaniu środków wychowawczych przewidzianych w ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Procedury postępowania w przypadku wystąpienia w szkole przypadków najczęściej występujących fizycznych zagrożeń wewnętrznych:

2.1 Procedura postępowania na wypadek wystąpienia agresywnych zachowań w szkole (tzw. fala)

2.1	AGRESYWNE ZACHOWANIA UCZNIA W SZKOLE LUB PRZYPADKI TZW. FALI
Cel	Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego w szkole na wypadek wystąpienia na terenie szkoły zachowań agresywnych tj. agresji fizycznej i agresji słownej ucznia wobec ucznia lub nauczyciela.
Osoby odpowiedzialne i zarządzanie	<p>Procedura postępowania jest uruchamiana przez osobę, która zauważyła przedmiotowe zachowanie lub której je zgłoszono. O stopniu zaawansowania procedury i podejmowanych w niej krokach decyduje: dyrektor placówki, a w przypadku jego nieobecności osoba upoważniona lub pedagog szkolny.</p> <p>Czynnościami realizowanymi w trakcie procedury kieruje dyrektor placówki lub osoba przez niego wyznaczona.</p>
Sposób postępowania	<p>Agresja fizyczna</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska. Obowiązkiem każdego pracownika szkoły, który zaobserwował atak agresji fizycznej lub został o nim poinformowany jest przerwanie tego zachowania. Pracownik szkoły powinien w sposób stanowczy i zdecydowany przekazać uczestnikom agresji, że nie wyraża zgody na takie zachowanie. Należy mówić dobitnie, głośno, stanowczo, używać krótkich komunikatów. W razie potrzeby należy zadbać o uniemożliwienie dalszego kontaktu między uczniami. 2. Należy powiadomić pielęgniarkę szkolną (jeśli taka jest w szkole), pedagoga i dyrektora szkoły oraz powiadomić wychowawcę/ów oraz rodziców (opiekunów prawnych) agresora i ofiary. 3. W przypadku zagrożenia życia (stan nieprzytomny) - pielęgniarka, pedagog lub dyrektor szkoły wzywa natychmiast karetkę pogotowia, nawet bez uzyskania zgody rodziców (opiekunów prawnych). 4. Opiekę nad uczniem podczas udzielania pomocy medycznej, ale bez możliwości udzielenia zgody na operację, sprawuje osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły. ☒ Decyzję o dalszym leczeniu dziecka podejmują rodzice (opiekunowie prawni) poszkodowanego.

5. Pedagog szkolny i wychowawcy klas przeprowadzają rozmowy z rodzicami (opiekunami prawnymi) obydwu stron oraz ze sprawcą i ofiarą. Z rozmów sporządzają notatkę.

6. Pedagog szkolny powinien udzielić pomocy terapeutycznej ofierze przemocy, wskazać, jak należy rodzić sobie w kontaktach z innymi,

7. W przypadku agresji fizycznej poczucia bezpieczeństwa i wsparcia wymagają również świadkowie ataku. Należy przeprowadzić rozmowę ze świadkami przemocy, wyjaśnić im pojęcie agresji, przypomnieć normy i zasady reagowania na przemoc, ustalić działania w podobnych przypadkach.

W przypadku wszczynania kolejnych ataków przez agresora, z widocznymi

skutkami pobicia - szkoła kieruje sprawę na Policję, od postępowania której zależą dalsze losy sprawcy przemocy. Wobec agresora stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie i/lub regulaminie szkoły.

Agresja słowna

1. Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska

2. Należy powiadomić wychowawcę klasy i/lub dyrektora, pedagoga.

3. Wychowawca (pedagog) przeprowadza rozmowę z uczniem mającą na celu wyjaśnienie okoliczności zdarzenia. Rozmowę z ofiarą i agresorem należy przeprowadzić osobno.

4. Wychowawca (pedagog) przeprowadza rozmowę ze sprawcą i ofiarą w celu ustalenia okoliczności zdarzenia, ustala wraz ze sprawcą formę zadośćuczynienia.

5. O zaistniałym zdarzeniu należy poinformować rodziców/opiekunów prawnych uczestników zdarzenia.

6. Pedagog szkolny powinien udzielić pomocy terapeutycznej ofierze przemocy, wskazać, jak należy rodzić sobie w kontaktach z innymi,

7. W przypadku agresji fizycznej poczucia bezpieczeństwa i wsparcia wymagają również świadkowie ataku. Należy przeprowadzić rozmowę ze świadkami przemocy, wyjaśnić im pojęcie agresji, przypomnieć normy i zasady reagowania na przemoc, ustalić działania w podobnych przypadkach.

8. W poważnych przypadkach np. uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa ściganego na wniosek poszkodowanego powiadamiana jest Policja.

	Wobec ucznia przejawiającego zachowania agresywne stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie lub regulaminie szkoły.
Obowiązki pracowników szkoły	<p>Należy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zapoznać się z czynnościami realizowanymi w trakcie uruchamiania procedury. 2. brać udział w treningach i szkoleniach z zakresu stosowania procedury. 3. mieć zapisane numery telefonów osób odpowiedzialnych za uruchomienie procedury 4. znać swoje zadania na wypadek uruchomienia procedury. 5. szkolić uczniów w zakresie postępowania na wypadek uruchomienia procedury. 6. stosować się do poleceń osoby zarządzającej sytuacją kryzysową.

2.2 Procedura postępowania na wypadek znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych

2.2	ZNALAZIENIE W SZKOLE SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH
Cel	Zapewnienie zdrowia i bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów przebywających w szkole/placówce w sytuacji zagrożeń wewnętrznych związanych z rozprawdaniem niebezpiecznych środków odurzających oraz odurzeniem alkoholem, narkotykami lub „dopalaczami”.

<p>Osoby odpowiedzialne za zarządzanie</p>	<p>Dyrektor szkoły, pedagog szkolny</p>
<p>Podstawy uruchomienia procedury</p>	<p>Wystąpienie zagrożenia: rozpowszechnianiem środków odurzających (narkotyków, dopalaczy) lub alkoholu, zdrowia ucznia po użyciu środka odurzającego lub spożycia alkoholu oraz zdrowia ucznia w wyniku wypadku w szkole lub poza nią.</p>
<p>Sposób działania</p>	<p>W przypadku znalezienia podejrzonej substancji odurzającej na terenie szkoły, należy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zachować szczególne środki ostrożności 2. Zabezpieczyć substancję przed dostępem do niej uczniów oraz ew. jej zniszczeniem 3. Powiadomić dyrektora szkoły, który powiadamia Policję 4. Ustalić (jeżeli to możliwe), do kogo znaleziona substancja należy 5. Przekazać Policji zabezpieczoną substancję oraz informację o zaistniałej sytuacji 6. Opracować i prowadzić projekty edukacyjne dot. w/w problematyki. <p>W przypadku podejrzenia ucznia o posiadanie środków odurzających należy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie 2. Powiadomić pedagoga szkolnego 3. Powiadomić dyrektora szkoły, dyrektor powiadamia Policję 4. Zażądać od ucznia w obecności innej osoby/pedagoga przekazania posiadanej substancji 5. Zażądać od ucznia pokazania zawartości plecaka oraz zawartości kieszeni 6. Powiadomić rodziców/prawnych opiekunów ucznia 7. Poinformować rodziców o obowiązujących procedurach w szkole/placówce 8. 9. Przeprowadzić z uczniem w obecności rodziców / opiekunów prawnych dziecka rozmowę o złamaniu obowiązującego prawa szkolnego W dalszej kolejności należy objąć ucznia działaniami profilaktycznymi lub wychowawczymi.

	<p>Wsparcia należy udzielić również rodzicom/opiekunom prawnym ucznia.</p> <p>10. Podjąć wraz z rodzicami działania profilaktyczne w zakresie posiadania i rozprowadzania środków odurzających.</p>
--	---

	<p>W przypadku rozpoznania stanu odurzenia ucznia alkoholem:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Powiadomić wychowawcę klasy ucznia 2. Odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie 3. Powiadomić pedagoga szkolnego 4. Przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki/pedagoga szkolnego 5. Powiadomić dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji 6. Powiadomić rodziców ucznia z prośbą o przybycie do szkoły/placówki 7. Poinformować rodziców o obowiązującej w szkole procedurze postępowania na wypadek znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych. W dalszej kolejności należy objąć ucznia działaniami profilaktycznymi lub wychowawczymi. Wsparcia należy udzielić również rodzicom/opiekunom prawnym ucznia. 8. Przeprowadzić rozmowę z rodzicami wskazując argumenty dla zagrożenia zdrowia, wskazać działania, instytucje mogące służyć pomocą w zaistniałej sytuacji. 9. Powiadomić właściwe instytucje zajmujące się zdrowiem ucznia. <p>W przypadku rozpoznania stanu odurzenia ucznia narkotykami:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy 2. Poinformować pielęgniarkę/pedagoga szkolnego 3. W momencie rozpoznania odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie 4. Przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki/pedagoga szkolnego 5. Poinformować dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji 6. Wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia
--	---

	<ol style="list-style-type: none"> 7. Przekazać rodzicom informację o obowiązującej procedurze postępowania 8. Przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz z uczniem. 9. Zobowiązać rodziców do pomocy dziecku w odstąpieniu odurzania się, wskazać działania, instytucje mogące służyć pomocą w zaistniałej sytuacji. 10. Opracować działania profilaktyczne lub wychowawcze pracy z dzieckiem 11. Wdrożyć program wychowawczo-profilaktyczny. Monitorować i ewaluować efekty.
--	---

	<p>W przypadku rozpoznania stanu odurzenia ucznia „dopalaczami”:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy 2.W momencie rozpoznania odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie 3.Poinformować pedagoga/psychologa szkolnego 4.Przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki/pedagoga szkolnego 5.Poinformować dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji 6.Wezwać karetkę pogotowia ratunkowego 6.Wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia 7.Przekazać rodzicom informację o obowiązującej procedurze postępowania 8.Przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz z uczniem w ich obecności lub indywidualnie w celu wyciszenia emocji 9.Udzielić pomocy i zobowiązać rodziców do pomocy dziecku w odstąpieniu od odurzania się 10.Opracować działania profilaktyczne lub wychowawcze pracy z dzieckiem 11.Wdrożyć program wychowawczo-profilaktyczny. Monitorować i ewaluować efekty.
--	---

	<p>W przypadku odmowy współpracy przez rodziców:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny lub Policję 2.Powiadomione instytucje wdrażają obowiązujące procedury postępowania 3.Szkoła współpracuje z instytucjami w zakresie pomocy i wsparcia ucznia 4.Szkoła udziela informacji i przekazuje dotychczasowe sposoby postępowania z uczniem 5.Szkoła współpracuje z Ośrodkiem Wychowawczym, w którym umieszczono ucznia.
<p>1. Obowiązki pracowników szkoły</p>	<p>Należy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznać się ze skutecznymi działaniami profilaktycznymi. 2. Zapoznać się z rodzajami i wyglądem środków odurzających. 3. Zapoznać się z symptomami wskazującymi na odurzenie narkotykiem. 4. Zapoznać się z symptomami nadużycia alkoholu. 5. Zapoznać się z symptomami zachowania dealerów środków odurzających. 6. Prowadzić zajęcia z zakresu zagrożenia zdrowia środkami niebezpiecznymi. 7. Prowadzić systematyczne zajęcia z zakresu stosowania obowiązującego w szkole Prawa. 8. Realizować projekty edukacyjne z uczniami o współczesnych zagrożeniach. Prowadzić cykliczne szkolenia dla rodziców o zagrożeniach zdrowia dzieci. 9. Prowadzić ciągłą obserwację uczniów w kontekście ich zdrowia i bezpieczeństwa. 10. Poznać nazwy instytucji pomocowych zajmujących się uzależnieniami. 11. Zapoznawać się na bieżąco z przepisami obowiązującego Prawa w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa uczniów.

2.3 Procedura postępowania na wypadek wystąpienia kradzieży lub wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych

2.3	KRADZIEŻ LUB WYMUSZENIE PIENIĘDZY LUB PRZEDMIOTÓW WARTOŚCIOWYCH
Cel	Celem procedury jest określenie sposobu postępowania na wypadek stwierdzenia w szkole przypadku kradzieży lub wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych, dokonanego przez ucznia.
Osoby odpowiedzialne za zarządzanie	Za uruchomienie i anulowanie procedury oraz kierowanie koniecznymi działaniami odpowiadają kolejno: dyrektor placówki, w przypadku jego nieobecności wicedyrektor, a w przypadku jego nieobecności pedagog/psycholog szkolny.
Sposób działania	<p>Kradzież lub wymuszenie przedmiotu znacznej wartości: Działania mające na celu powstrzymanie i niwelowanie tego zjawiska winny zostać podjęte bezzwłocznie .</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Osoba, która wykryła kradzież, winna bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły 2. Należy przekazać sprawcę czynu (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) pod opiekę pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły 3. Należy zabezpieczyć dowody przestępstwa tj. przedmiotów 4. pochodzących z kradzieży lub wymuszenia i przekazanie ich Policji 5. Należy zażądać, aby uczeń przekazał skradzioną rzecz, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni we własnej odzieży oraz przekazał inne przedmioty budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną rzeczą - w obecności innej osoby, np. wychowawcy klasy, pedagoga szkolnego, a dyrektora lub innego pracownika szkoły (należy pamiętać, że pracownik szkoły nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia. Może to zrobić tylko Policja 6. We współpracy z pedagogiem szkolnym należy ustalić okoliczności czynu 7. i ewentualnych świadków zdarzenia 8. Dyrektor szkoły winien wezwać rodziców (opiekunów prawnych) sprawcy i przeprowadzić rozmowy z uczniem w ich obecności. Należy sporządzić notatkę z tej rozmowy podpisaną przez rodziców

	<p>9. Należy powiadomić Policję.</p> <p>10. Sprawca winien dokonać zadośćuczynienia poszkodowanemu</p>
Obowiązki pracowników	<p>11. Zapoznanie się z czynnościami realizowanymi w trakcie uruchamiania procedury</p> <p>12. Wzięcie udziału w treningach i szkoleniach z zakresu stosowania procedury</p> <p>13. Posiadanie - dostępnych w każdej chwili – numerów telefonów osób odpowiedzialnych za uruchomienie procedury</p> <p>14. Posiadanie wiedzy o swoich zadaniach na wypadek uruchomienia procedur</p> <p>15. Stosowanie się do poleceń osoby zarządzającej procedurą.</p>

2.4 Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków pedofilii w szkole

2.4	WYSTĄPIENIE PRZYPADKU PEDOFILII W SZKOLE
Cel	Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów, na wypadek zagrożenia wewnętrznego wynikającego z możliwości pojawienia się osób, które psychicznie i fizycznie będą molestowały dzieci i nakłaniały do czynności seksualnych.
Osoby odpowiedzialne za zarządzanie	Dyrektor szkoły. osoba wyznaczona w przypadku nieobecności W przypadku ich nieobecności – osoba przez nich upoważniona.
Sposób działania	<p>Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie tego zjawiska.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. W pierwszym kroku po stwierdzeniu zagrożenia należy powiadomić dyrektora oraz pedagoga szkolnego 2. W przypadku potwierdzenia informacji o pojawianiu się osób obcych, zaczepiających uczniów, należy bezzwłocznie powiadomić najbliższą placówkę Policji 3. Następnie dyrektor szkoły winien przekazać pracownikom szkoły informację o stwierdzonym zagrożeniu 4. Wychowawcy klas oraz pedagodzy szkolni winni podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania potencjalnego zagrożenia oraz wskazania możliwych form przekazania informacji o osobach, które mogą stwarzać zagrożenie

	<p>5. W przypadku stwierdzenia, że uczeń był molestowany, bezzwłocznie powinni zostać powiadomieni rodzice/prawni opiekunowie ucznia oraz policja w celu przeprowadzenia czynności sprawdzających, które umożliwią ustalenie sprawcy molestowania</p> <p>6. Wychowawca lub pedagog szkolny przeprowadza indywidualną rozmowę z uczniem (w obecności rodziców ustala przyczyny i okoliczności zdarzenia)</p> <p>7. Dyrektor winien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia</p> <p>8. Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia</p> <p>9. Dyrektor szkoły w porozumieniu z rodzicami/prawnymi opiekunami ustali działania z udziałem psychologa dziecięcego lub pedagoga w celu zapewnienia opieki na uczennicą/uczniem</p>
--	---

2.5 Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków rozpowszechniania pornografii w szkole przez ucznia

2.5	PRZYPADEK ROZPOWSZECHNIANIA PORNOGRAFII W SZKOLE PRZEZ UCZNIĄ
Cel	Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów, na wypadek zagrożenia wewnętrznego związanego z rozpowszechnianiem materiałów o charakterze pornograficznym.
Osoby odpowiedzialne za zarządzanie	Dyrektor szkoły. W przypadku jego nieobecności – osoba przez niego upoważniona.

<p>Sposób działania</p>	<p>W przypadku powzięcia przez nauczyciela/rodzica lub inną osobę informacji o rozpowszechnianiu przez ucznia pornografii w Internecie, w szkole należy bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły oraz administratora sieci o zaistniałym zdarzeniu</p> <p>W przypadku, gdy uczeń przekazuje informację o osobach, które pokazywały materiały pornograficzne, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez sprawców zdarzenia.</p> <p>Dyrektor szkoły winien przekazać informację o stwierdzonym zagrożeniu pracownikom szkoły.</p>
	<p>Wychowawca klasy i pedagog szkolny winien podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania zagrożeń, jakie niesie za sobą upublicznianie materiałów o charakterze pornograficznym oraz wskazania możliwych konsekwencji tego typu działań</p>
	<p>Dyrektor winien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia, który rozpowszechniał materiały pornograficzne</p> <p>Wychowawca lub pedagog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia.</p>

2.6 Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia przypadków **niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole**

2.6	PRZYPADEK NIEPOKOJĄCYCH ZACHOWAŃ SEKSUALNYCH UCZNIÓW W SZKOLE
<p>Cel</p>	<p>Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów, na wypadek zagrożenia wewnętrznego związanego z zachowaniami uczniów o charakterze seksualnym.</p>
<p>Osoby odpowiedzialne za zarządzanie</p>	<p>Dyrektor szkoły. W przypadku jego nieobecności – osoba przez niego upoważniona,</p>
<p>Sposób działania</p>	<p>1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły pracownik powinien powiadomić wychowawcę klasy i/lub pedagoga szkolnego o przypadkach niepokojących zachowań seksualnych uczniów w</p>

	<p>szkole, a jeżeli jest ich świadkiem, żąda od ucznia zaprzestania czynności i podejmuje z nim rozmowę wychowawczą.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. W przypadku, gdy uczeń przekazuje nauczycielowi informację o niepokojących zachowaniach seksualnych, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez uczniów, którzy brali czynny udział w tego typu zachowaniach 3. Wychowawca lub pedagog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem oraz informuje o zaistniałym zdarzeniu rodziców ucznia. 4. Jeżeli przeprowadzenie rozmowy z uczniem nie jest wystarczające dla zmiany jego zachowań, wychowawca, pedagog szkolny przekazuje rodzicom informację o zachowaniu ich dziecka, zobowiązując ich jednocześnie do szczególnego nadzoru nad nim. 5. Wychowawca może wezwać rodziców/opiekunów prawnych ucznia do szkoły i przeprowadzić rozmowę z uczniem w ich obecności oraz ustalić z nimi dalsze wspólne postępowanie z dzieckiem. 6. W sytuacji kiedy rodzice odmawiają współpracy lub nie reagują na wezwanie do pojawienia się w szkole, gdy szkoła wykorzysta dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych i nie przynoszą one spodziewanych efektów, a zachowanie ucznia wskazuje na znaczny stopień demoralizacji (np. uprawianie nierzędu), dyrektor szkoły_pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich lub Policję – Wydział ds. Nieletnich. <p>Gdy zachowanie ucznia może świadczyć o popełnieniu przez niego przestępstwa (np. gwałtu), pedagog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły po uprzednim powiadomieniu o zajściu rodziców/opiekunów ucznia, zawiadamia najbliższą jednostkę Policji, która dalej postępuje zgodnie ze swoimi procedurami. Pedagog całe zdarzenie dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę.</p>
--	---

2.7 Procedura postępowania w sytuacji wypadku ucznia w szkole

2.7	SYTUACJA WYPADKU UCZNIA W SZKOLE
-----	----------------------------------

Cel	Zapewnienie profesjonalnych działań pracowników szkoły gwarantujących poszkodowanemu w wypadku w szkole uczniowi należytą opiekę i niezbędną pomoc.
Osoby odpowiedzialne za zarządzanie	Dyrektor lub wicedyrektor szkoły. W przypadku ich nieobecności – osoba upoważniona przez nich.
Sposób działania	<p>Pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku ucznia:</p> <p>a) niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy a w szczególnych przypadkach sprowadza fachową pomoc medyczną.</p> <p>b) w poważnych zdarzeniach pracownik/nauczyciel niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły. Jeżeli nauczyciel ma w tym czasie zajęcia z klasą prosi o nadzór nad swoimi uczniami nauczyciela uczącego w najbliższej sali.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. O każdym wypadku nauczyciel pod opieką, którego przebywał uczeń w chwili wypadku powiadamia rodziców poszkodowanego ucznia. 2. Przy lekkich przypadkach (brak wyraźnych obrażeń np. widoczne tylko lekkie zaczerwienienie, zadrapanie, lekkie skaleczenie) po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi; nauczyciel powiadamia rodzica o zdarzeniu oraz ustala z nim: <ol style="list-style-type: none"> a) potrzebę wezwania pogotowia; b) potrzebę wcześniejszego przyścia rodzica; c) godzinę odbioru dziecka ze szkoły w dniu zdarzenia. 3. W każdym trudniejszym przypadku (widoczne obrażenia, urazy, niepokojące objawy) dyrektor bądź nauczyciel wzywa pogotowie ratunkowe. 4. O wypadku Szkoła powiadamia Organ Prowadzący oraz Radę Rodziców Szkoły Podstawowej w Psarach w formie pisemnej protokołu powypadkowego. Przedstawiciel Organu Prowadzącego oraz Rady Rodziców potwierdza podpisem protokół powypadkowy. 5. O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym dyrektor szkoły zawiadamia niezwłocznie kuratora oświaty i prokuratora. 6. O wypadku do którego doszło w wyniku zatrucia, dyrektor szkoły zawiadamia niezwłocznie kuratora oświaty i prokuratora.

	<ol style="list-style-type: none">7. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin przez zespół powypadkowy.8. Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowane decyzje podejmuje kierownik/opiekun grupy zgodnie z procedurą.
--	---

Ogólne zasady postępowania przy udzielaniu pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach:

1. Pamiętaj, że udzielenie pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach jest prawnym obowiązkiem każdego obywatela (art. 162 Kodeksu Karnego).
2. Zachowaj spokój, zadbaj o bezpieczeństwo własne i poszkodowanego.
3. W razie realnego zagrożenia usuń poszkodowanego z rejonu przebywania.
4. Udziel pierwszej pomocy w miarę swoich wiadomości i umiejętności.
5. Jeśli stwierdzisz, że sam nie potrafisz udzielić pierwszej pomocy, zorganizuj ją zawiadamiając pielęgniarkę szkolną lub bezpośrednio placówkę służby zdrowia.
6. Poszkodowanemu zapewnij spokój, odsuń z otoczenia zbędne osoby, zapewnij poszkodowanemu komfort termiczny.
7. Nie lekceważ nawet drobnych skaleczeń, każde skaleczenie należy prawidłowo zaopatrzyć.
8. W przypadkach objawów NZK – brak oddechu, brak pracy serca, lub w przypadku krwotoku, zatrucia, porażenia prądem i innych poważnych urazów- bezwzględnie wezwij lekarza (pogotowie ratunkowe).
9. Do chwili przybycia lekarza nie przerywaj rozpoczętych czynności ratunkowych.
10. Poszkodowanego z krwotokiem wolno jedynie przenosić lub przewozić (nie może poruszać się sam).
11. Poszkodowanemu z utratą świadomości nie wolno podawać leków w postaci płynnej ani stałej (tabletki).
12. W przypadku podejrzeń uszkodzenia kręgosłupa, nie wolno bez koniecznej przyczyny zmieniać pozycji poszkodowanego.
13. Nie pozostawiaj poszkodowanego bez opieki.

Zespół powypadkowy

1. Po wystąpieniu wypadku dyrektor szkoły powołuje zespół powypadkowy w skład którego wchodzi : Dyrektor Szkoły oraz pracownik przeszkolony w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy powołany poprzez zarządzenie Dyrektora.
2. Zespół powypadkowy przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową zgodnie z obowiązującym efektem prawnym. Termin sporządzenia dokumentacji powypadkowej wynosi 21 dni od dnia wypadku.
3. Protokół dołącza się rodzicom (opiekunom prawnym) poszkodowanego ucznia, którzy potwierdzają to podpisem w protokole.
4. Dyrektor szkoły prowadzi rejestr wypadków wg. wzoru określonego w w/w rozporządzeniu.
5. Dyrektor szkoły co najmniej raz w roku omawia na zebraniu rady pedagogicznej okoliczności i przyczyny wypadków oraz ustala środki niezbędne do zapobiegania nim.

2.8 Procedura postępowania na wypadek popełnienia przez ucznia czynu karalnego

2.8	POPEŁNIENIE PRZEZ UCZNIĄ CZYNU KARALNEGO
Cel	Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego w szkole na wypadek popełnienia przez ucznia czynu karalnego oraz udzielenie pomocy uczniowi – sprawcy czynu karalnego.
Osoby odpowiedzialne za zarządzanie	Dyrektor szkoły lub osoba wyznaczona w przypadku jego nieobecności.
Podstawy uruchomienia działań	Przypadek dotyczy czynów zabronionych przez ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich rozumianych jako przestępstwo, przestępstwo skarbowe albo wykroczenie określone w artykułach:
	art. 51 – zakłócenie spokoju lub porządku publicznego, art. 69 – umyślne niszczenie, uszkodzanie, usuwanie znaków, art. 74 – niszczenie, uszkodzanie, usuwanie znaków ostrzegawczych, art. 76 – rzucanie przedmiotami w pojazd mechaniczny,

	<p>art. 85 – samowolne ustawianie, niszczenie, uszkodzenie znaków, art. 50a – posiadanie noża, maczety lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu w miejscu publicznym, art. 87 – prowadzenie pojazdu w stanie po użyciu alkoholu, art. 119 – kradzież lub przywłaszczenie, art. 122 – paserstwo czyli nabycie mienia, wiedząc o tym, że pochodzi ono z kradzieży, art. 124 – niszczenie lub uszkodzenie cudzej rzeczy, art. 133 – spekulacja biletami, tzw. konik, art. 143 – utrudnianie lub uniemożliwianie korzystania z urządzeń użytku publicznego.</p>
Sposób działania	<p>Osoba będąca świadkiem/dostrzegła zagrożenie zobowiązania jest do powiadomienia dyrektora szkoły.</p> <p>Dyrektor szkoły odpowiada za ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia</p> <p>W przypadku, gdy sprawca jest znany i przebywa na terenie szkoły, wyznaczone przez niego osoby winny zatrzymać i przekazać go dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę.</p> <p>Dyrektor szkoły winien powiadomić rodziców ucznia o zaistniałym przypadku.</p>
	<p>Dyrektor szkoły jest zobowiązany do niezwłocznego powiadomienia Policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (np. rozbój, uszkodzenie ciała, itp.) lub w przypadku, gdy nieletni sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość jest nieznaną. Do jego obowiązków należy także zabezpieczenie ewentualnych dowodów lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich Policji.</p>

2. 9 Procedura postępowania na wypadek ucznia będącego ofiarą czynu karalnego

2.9	PRZYPADK UCZNIĄ BĘDĄCEGO OFIARĄ CZYNU KARALNEGO
Cel	Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego w szkole na wypadek zidentyfikowania w szkole ucznia będącego ofiarą czynu karalnego ucznia oraz udzielenie pomocy uczniowi - ofierze czynu karalnego.
Osoby odpowiedzialne za zarządzanie	Dyrektor szkoły. W przypadku jego nieobecności – osoba przez niego upoważniona.

<p>Podstawy uruchomienia działań</p>	<p>Sytuacja, w której uczeń stał się ofiarą czynu karalnego zabronionego przez ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich.</p>
<p>Sposób działania</p>	<p>Osoba będąca świadkiem, która dostrzegła zagrożenie, winna udzielić ofierze czynu karalnego pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnić jej udzielenie poprzez wezwanie lekarza, w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń. Następnie świadek powinien powiadomić o sytuacji dyrektora szkoły.</p> <p>Obowiązkiem dyrektora szkoły jest niezwłoczne powiadomienie rodziców ucznia - ofiary czynu karalnego.</p> <p>Następnie dyrektor szkoły winien niezwłocznie wezwać Policję, szczególnie w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.</p> <p>W dalszej kolejności ofiara czynu karalnego powinna otrzymać pomoc, wsparcie psychologiczne.</p>